

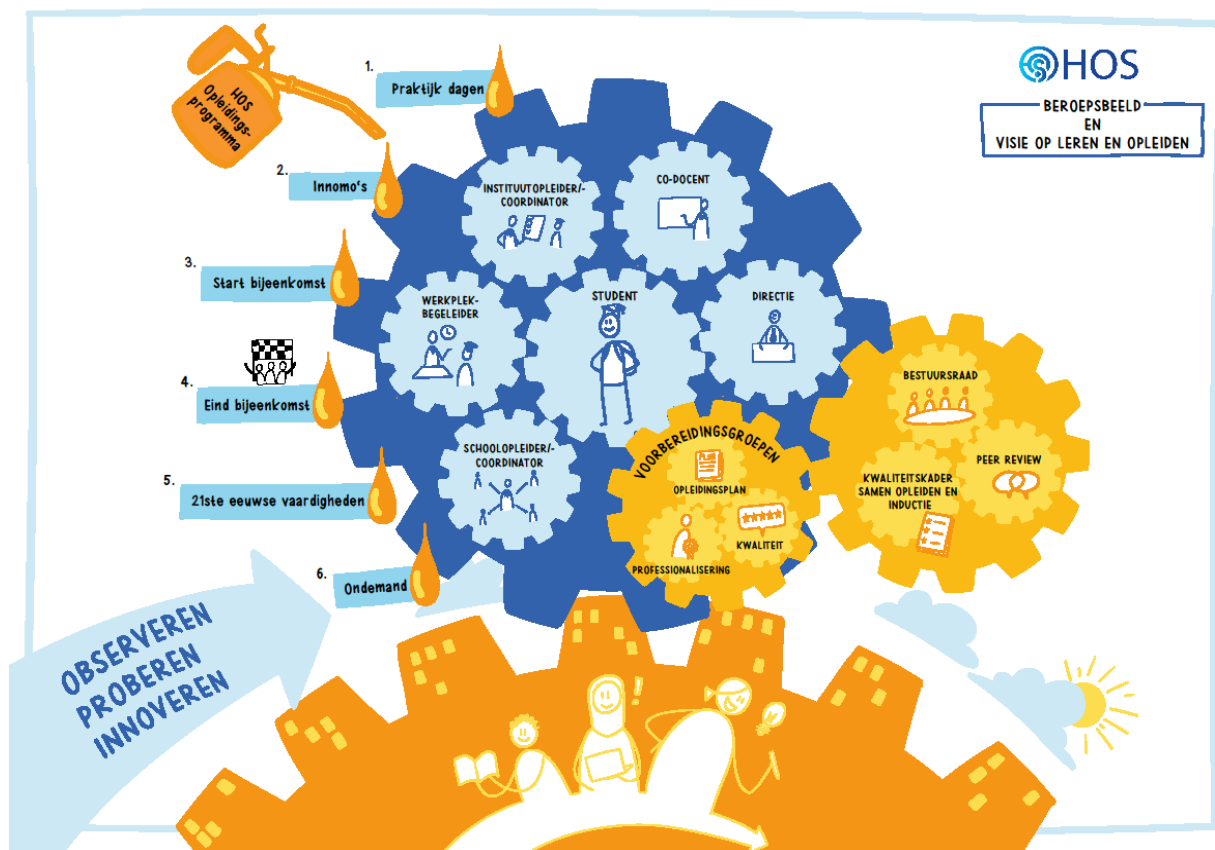
Programmaboekje

Haagse Opleidingsschool

wo- en hbo-niveau 2, 3, 4

2025-2026

Versie juli 2025

Inhoud

1.0	Inleiding.....	4
2.0	Wie werken er samen binnen de HOS?	8
3.0	Visie en beroepsbeeld	19
3.1	Visie op leren.....	19
4.0	Het opleidingsprogramma binnen de HOS (2025–2026)	21
5.0	Regelgeving.....	29
6.0	HOS inhoudelijke programmalijnen.....	29
Begrippenlijst HOS		34
	Literatuur	35

Beste student,

Welkom bij de Haagse Opleidingsschool (HOS)!

Je staat aan het begin van een inspirerende reis waarin je je ontwikkelt tot een start- én stadsbekwame docent. Binnen de HOS word je, opgeleid in de praktijk op negen scholen in Den Haag, in samenwerking met de Hogeschool Rotterdam, ICLON en TU Delft. Samen leiden we toekomstige leraren op die niet alleen vakbekwaam zijn, maar ook wendbaar en kritisch. Bovendien stellen we tot doel dat ze onderzoekend kunnen werken in een grootstedelijke context.

De samenleving verandert snel. Daarom vinden wij het belangrijk dat jij als toekomstige docent leert reflecteren op je eigen handelen, zelf regie neemt over je leerproces en leert omgaan met de diversiteit van de stad. Bij de HOS draait het niet alleen om lesgeven, maar ook om leren onderzoeken, samenwerken in professionele leergemeenschappen en het verbinden van theorie en praktijk. Zo leer jij hoe je duurzaam bijdraagt aan vernieuwing in het onderwijs.

In dit programmaboekje vind je praktische informatie die je helpt om je weg te vinden binnen de opleiding. Het geeft je inzicht in de structuur van het programma en wat er van jou verwacht wordt. Meer informatie en updates vind je ook op onze website: www.haagseopleidingsschool.nl.

We wensen je veel succes en plezier met je opleiding. Maak er een leerzame en inspirerende tijd van!

Met vriendelijke groet,

Arjen Ravensbergen

Voorzitter stuurgroep HOS

Directeur 's Gravendreef College

1.0 Inleiding

Iedere student ontvangt vanuit zijn of haar lerarenopleiding een algemene handleiding voor het werkplekleren. De doelen, opdrachten en beoordelingscriteria zijn voor alle studenten gelijk, maar de invulling van het traject verschilt per opleidingsschool. In dit programmaboekje lees je hoe dat binnen de Haagse Opleidingsschool (HOS) vorm krijgt.

Het programmaboekje is een praktische gids die je helpt om je leerroute binnen de HOS te begrijpen en te volgen. Het sluit aan op de algemene handleiding van jouw lerarenopleiding, die je daarom als eerste goed moet doornemen.

Bij de HOS ga je niet alleen ervaring opdoen in de klas; je onderzoekt er ook concrete vraagstukken vanuit je stagepraktijk. Die onderzoeksopdracht is een vast onderdeel van je opleiding en sluit aan op onze visie: wij leiden leraren op die niet alleen lesgeven, maar ook kritisch analyseren, voortdurend reflecteren en flexibel inspelen op de behoeften van een diverse grootstedelijke schoolomgeving.

Voor wie is dit programmaboekje bedoeld?

Dit programmaboekje is bedoeld voor alle wo-studenten en hbo-studenten op niveau 2, 3 en 4 die hun opleidingstraject volgen binnen de Haagse Opleidingsschool (HOS), evenals voor hun opleiders en begeleiders. Voor studenten op hbo-niveau 1 is er een apart programmaboekje beschikbaar, dat hoort bij het specifieke traject dat zij volgen in samenwerking met andere Haagse opleidingsscholen.

Missie

Binnen de HOS werken negen Haagse vo-scholen en vier lerarenopleidingen (Hogeschool Rotterdam, Haagse Hogeschool, ICLON en TU Delft) intensief samen. Ons doel: het opleiden van toekomstgerichte leraren die vakbekwaam én stadsbekwaam zijn. De HOS-docent is wendbaar, reflectief, onderzoekend en in staat om les te geven in een diverse, grootstedelijke context.

Visie

Bij de HOS draait het om pedagogisch-didactische vernieuwing via een onderzoekende houding. Je reflecteert continu op je eigen lessen en onderbouwt keuzes met theorie én praktijkervaring. In de klas voer je een praktijkonderzoek uit: je observeert, experimenteert, analyseert en verfijnt je aanpak. Zo ontdek je welke werkwijzen effectief zijn en waarom. Onder begeleiding van je werkplekbegeleider en opleiders deel je je inzichten in een professionele leergemeenschap en draag je direct bij aan de verbetering van het onderwijs in jouw school.

Uit welke onderdelen bestaat het HOS opleidingsprogramma?

Binnen de HOS word je voor een belangrijk deel in de praktijk (40-50%) opgeleid, via het opleidingsprogramma van de HOS. Het opleidingsprogramma bestaat uit de volgende onderdelen:

- Werkplekleren op school.
- (Driehoeks)gesprekken
- Gezamenlijk op HOS-niveau (op wisselende HOS-locaties):
 - Start- en afsluitende bijeenkomsten.
 - Transferdagen.
 - Intervisie (op de school en overkoepelend).

Wie kom ik tegen binnen de HOS?

Binnen de vo-scholen:

- Schoolcoördinator: coördinator samen opleiden / HOS binnen de school.
- Schoolopleider: algemeen begeleider studenten en bruggenhoofd tussen school en lerarenopleiding(en). De schoolopleider wordt door het ICLON ook wel begeleider op school (BOS) genoemd.
- Co-docent: ontwikkelaar en verzorger van onderdelen van het HOS opleidingsprogramma en/of professionaliseringsactiviteiten.
- Werkplekbegeleider: begeleider van de student bij het werkplekleren in de dagelijkse praktijk.

Binnen de lerarenopleidingen:

- **Instituutskoördinator:** coördinator samen opleiden / HOS binnen het instituut, verantwoordelijk voor verbinding scholen-instituten.
- **Instituutsopleider:** algemeen begeleider studenten en het eerste aanspreekpunt op de lerarenopleiding voor zowel de student als de schoolopleider. Bij het ICLON wordt dit een ‘supervisor’ genoemd. Het SEC spreekt op zijn beurt van een **IB** (instituutsbegeleider).

Het eerste aanspreekpunt binnen de stageschool is voor jou als student is de werkplekbegeleider. Mochten er zaken spelen die je niet met je werkplekbegeleider kunt bespreken, dan kun je hiervoor terecht bij je schoolopleider.

Je opleidingstraject binnen de HOS

Alle studenten krijgen de kans om binnen de HOS hun gehele opleidingstraject te doorlopen. Hbo-studenten wisselen jaarlijks van stageschool en krijgen in mei/juni een nieuwe stageplaats aangeboden, waarbij zij eventueel vooraf hun voorkeur voor een school kunnen aangeven. Wo-masterstudenten kunnen, als zij dit willen, halverwege het schooljaar van school wisselen (onderbouw-bovenbouw). Studenten van de educatieve minor of module maken tijdens de HOS transferdagen kennis met de verschillende HOS scholen.

Vorbereiding op de stage

Een goede voorbereiding is het halve werk—zeker als het gaat om jouw stage in het onderwijs. Of je nu studeert aan een hogeschool of een universiteit, het is belangrijk dat je tijdig en zorgvuldig alles regelt voordat je op je stageschool begint. Als stagiair(e) bereid je je goed voor op je stage. Voor aanvang van je stage wordt er doorgaans via de stageschool een Verklaring Omtrent het Gedrag

(VOG) aangevraagd. De school informeert je tijdig hierover. Let op: een VOG mag bij aanvang van de stage niet ouder zijn dan zes maanden.

Daarnaast formuleer je vóór de start van je stage **persoonlijke leervragen**. Deze leervragen helpen je focus aan te brengen in wat je wilt leren tijdens je stage en biedt je werkplekbegeleider houvast om je hierbij goed te ondersteunen. De leervraag vormt een belangrijk onderdeel van je leerproces op de werkplek.

Bij het formuleren van je leervraag kijk je ook terug op eerdere ervaringen:

- Waar heb je tot nu toe al aan gewerkt?
- Welke kwaliteiten breng je mee naar de werkplek?
- Zijn er leerdoelen of leerpunten vastgesteld in eerdere fases van je opleiding, bijvoorbeeld naar aanleiding van een CGI-gesprek (bij hbo-studenten) of in het kader van je universitaire lerarenopleiding (zoals bij het ICLON of de TU Delft lerarenopleiding)?

Door deze voorbereiding zorgvuldig te doen, kun je goed onderbouwd in gesprek gaan met je werkplekbegeleider. Het laat zien waar je staat, waar je naartoe wilt, en hoe de stage hieraan kan bijdragen. Zo geef je richting aan je eigen ontwikkeling én vergroot je de opbrengst van je stage. Kortom: een goede voorbereiding zorgt voor een krachtige start van je stage. Neem de tijd om dit serieus op te pakken—je investeert daarmee in jezelf als toekomstig docent.

Stagevergoeding voor studenten zonder aanstelling

Vanaf 1 augustus 2025 worden in het voortgezet onderwijs (VO) uniforme stagevergoedingen ingevoerd voor studenten van lerarenopleidingen. Deze vergoedingen zijn vastgelegd in de nieuwe [CAO VO 2024/2025](#) en gelden voor stagiaires vanuit het mbo, hbo (inclusief kopopleidingen) en universitaire lerarenopleidingen (inclusief educatieve minor en module). Voor meer informatie zie [CAO VO 2024/2025 hoofdstuk 13.5 Stages en stagevergoedingen](#) (geldend vanaf 1 augustus 2025)

Informatie van de lerarenopleidingen

Alle informatie over de opleidingstrajecten van de betrokken instituten vind je via onderstaande links:

- [Hogeschool Rotterdam](#)
- [ICLON](#)
- [TU Delft Lerarenopleiding](#)
- [HALO](#)

Curriculumherziening Hogeschool Rotterdam

Het werkplekleren krijgt vanaf studiejaar 2025-2026 een vernieuwde invulling, passend bij het herziene curriculum van de Hogeschool Rotterdam. Alle actuele informatie over deze ontwikkeling, inclusief formats, leeruitkomsten en praktische zaken, vind je op deze (voorlopige) [website](#). Houd deze site goed in de gaten — hier vind je alles wat je nodig hebt om goed voorbereid aan de slag te gaan in de praktijk!

Inductiearrangementen

Na je opleiding kun je meteen aansluiten bij het inductieprogramma van de school waar je gaat werken. Onze schoolopleiders hebben samen met de lerarenopleidingen onderzoek gedaan naar hoe docenten zich duurzaam professionaliseren in elke fase van hun loopbaan. Op basis van deze bevindingen hebben we inductiearrangementen ontwikkeld die nieuwe én startende collega's snel wegwijs maken op school en ondersteunen in hun ontwikkeling. Je volgt workshops, neemt deel aan intervisiegroepen en krijgt begeleiding in de klas, zodat je vanuit de startvoordelen stevig en met plezier je onderwijspraktijk opbouwt.

Naast het aanbod van inductiearrangementen op de scholen, is er ook een Haags aanbod, het Haags Inductie Programma. Hier kunnen waar beginnende docenten, docenten die nieuw starten op een school in de Haagse regio, docenten zonder bevoegdheid, zij-instromers en studenten met een aanstelling gratis gebruik van kunnen maken. Informatie over het aanbod van het HIP vind je op [de website](#).

Meer weten over de HOS, nieuws volgen en de meest actuele documenten downloaden?

Bezoek onze website: www.haagseopleidingsschool.nl

2.0 Wie werken er samen binnen de HOS?

De VO-scholen

Christelijk Gymnasium Sorghvliet

Opleidingen	Gymnasium
Aantal leerlingen	813
Adres	Johan de Wittlaan 22, 2517 JR Den Haag
Telefoonnummer	070 – 345 1577
E-mailadres	administratie@gymnasium-sorghvliet.nl
Website	www.gymnasium-sorghvliet.nl

Rector: Mw. M.R. Hulshof

Opleidingscoördinator: Laurens Goossens – go@gymnasium-sorghvliet.nl

Kernwaarden en kenmerken

- Betrokken
- Zorg voor leerlingen
- Kleinschalig
- Innovatief
- Talentontwikkeling
- Opleiden tot onafhankelijk denkende wereldburgers

Corbulo College

Opleidingen	Vmbo, lwoo
Aantal leerlingen	281
Adres	Van Tuyll van Serooskerkenstraat 2, 2273 CB Voorburg
Telefoonnummer	070 387 3630
E-mailadres	info@corbulocollege.nl
Website	www.corbulocollege.nl

Rector: Mw. B. Van Dongen

Schoolopleider: Nina Daman – N.Daman@corbulocollege.nl

Kernwaarden en kenmerken

- Techniek
- Technologie
- Design
- Kleinschalig
- Innovatief
- Creatief

Dalton Den Haag

Opleidingen	Havo, vwo, gymnasium, tto
Aantal leerlingen	1027
Adres	Aronskelkweg 1, 2555GA Den Haag
Telefoonnummer	070 308 4180
E-mailadres	info@daltondenhaag.nl
Website	www.daltondenhaag.nl

Rector: Mw. K. van de Gevel

Opleidingscoördinator: Jesse Raaphorst – jraaphors@daltondenhaag.nl

Kernwaarden en kenmerken

- Hecht
- Compact
- Samen
- Zelfregie
- Eigentijds

De Vrije School Den Haag

Opleidingen	Praktisch vmbo-t, mavo, havo, vwo
Aantal leerlingen	615
Adres	Waaldorperweg 12, 2597JB Den Haag
Telefoonnummer	070 324 4300
E-mailadres	voortgezetonderwijs@devrijeschooldenhaag.nl
Website	www.vo.devrijeschooldenhaag.nl

Rector: Dhr. E. Van Dijken

Opleidingscoördinator: Renée Lelieveld – r.lelieveld@vsdenhaag.nl

Kernwaarden en kenmerken

- Creatief
- Projectonderwijs
- Antroposofie
- Inspireren
- Holistisch

Diamant College

Opleidingen	Vmbo, lwoo, mavo en isk
Aantal leerlingen	440
Adres	Diamanthorst 183, 2592GD Den Haag
Telefoonnummer	070 700 2400
E-mailadres	info@diamantcollege.nl
Website	www.diamantcollege.nl

Rector: Dhr. M. Van Zanten

Opleidingscoördinator: Anneke Pronk – A.Pronk@diamantcollege.nl

Kernwaarden en kenmerken

- Talentontwikkeling
- Uitstel van keuzes
- Loopbaanbegeleiding

Heldring Business School

Opleidingen	Vmbo, basis-kader-tl/mavo
Aantal leerlingen	400
Adres	Morsestraat 1, 2517RZ Den Haag
Telefoonnummer	070 360 0589
E-mailadres	info@heldringsbs.nl
Website	www.heldringbusinessschool.nl

Directeur: Dhr. K. Nieuwkoop

Schoolopleider: Ikram El Ayadi – AYA@heldringsbs.nl

Kernwaarden en kenmerken

- Zorg en Welzijn
- Economie en Ondernemen
- Burgerschap
- Passend diploma

Roemer Visscher College

Opleidingen	Vmbo, lwoo, mavo
Aantal leerlingen	410
Adres	Roemer Visscherstraat 106, 2533VG Den Haag
Telefoonnummer	070 308 9881
E-mailadres	info@rvcollege.nl
Website	www.roemervisschercollege.nl

Directeur: Dhr. P. van Poelgeest

Opleidingscoördinator: Ismael Bella – i.bella@rvcollege.nl

Kernwaarden en kenmerken

- Gezonde school
- Duurzaamheid en innovatie
- Veiligheid en vertrouwen
- Betekenisvol leren
- Zonder relatie geen prestatie

Segbroek College

Opleidingen	Mavo, havo, vwo
Aantal leerlingen	2250
Adres	Locatie Klaverstraat 7, 2565BT Den Haag / Locatie Goudsbloemlaan 131, 2565CR Den Haag
Telefoonnummer	070 363 4940
E-mailadres	info@segbroek.nl
Website	www.segbroek.nl

Rector: Dhr. R. Vogel

Opleidingscoördinator: Teun Arts – art@segbroek.nl

Kernwaarden en kenmerken

- Grote scholengemeenschap (2 locaties)
- Cultuurprofielschool
- TopSport Talent
- Talentprogramma's
- Volop in beweging, dynamisch
- Den Haag in het klein
- Openbaar
- Diversiteit

's-Gravendreef College Leidschendam

Opleidingen	Vmbo K en GT mbo, mavo
Aantal leerlingen	260
Adres	Fluitpolderplein 9, 2262ED Leidschendam
Telefoonnummer	070 419 9300
E-mailadres	infogcl@sgdc.nl
Website	www.sgdc.nl

Directeur: Dhr. A. Ravensbergen

Opleidingscoördinator: Danielle Dupon – dup@sgdc.nl

Kernwaarden en kenmerken

- Kleinschalig
- Uitdagend en activerend onderwijs
- Keuzerooster
- Sportlab, LO2 en theaterlab

's-Gravendreef College Leidschenveen

Opleidingen	Vmbo K en GT, havo en vwo Vmbo, havo
Aantal leerlingen	1050
Adres	Klaas Voskuildreef 135, 2492JJ Den Haag
Telefoonnummer	070 301 7755
E-mailadres	info@sgdc.nl
Website	www.sgdc.nl

Directeur: Dhr. Ravensbergen

Opleidingscoördinator: Danielle Dupon – dup@sgdc.nl

Kernwaarden en kenmerken

- Dramalessen klas 1 t/m 3
- RTTI
- Keuzerooster
- Theaterlab en sportlab

De lerarenopleidingen

De Haagse Hogeschool, Haagse Academie voor Lichamelijke opvoeding (HALO, hbo): Veel aandacht voor docentschap in de sport, sportief samenwerken met het werkveld, sportonderzoek en veel ruimte voor persoonlijke en pedagogische sportontwikkeling.

Hogeschool Rotterdam, Instituut voor Lerarenopleidingen (hbo): Elke student verdient het best mogelijke hoger beroepsonderwijs. Onderwijs waar de student gezien en gekend wordt, gelijke kansen krijgt en wordt uitgedaagd het beste uit zichzelf te halen. Het leren op de werkplek is het uitgangspunt voor de inrichting van het onderwijs bij de tweedegraads lerarenopleidingen

**Universiteit
Leiden**
ICLON

Universiteit Leiden, ICLON (master, educatieve minor): veel aandacht voor verbinding praktijk, wetenschap en professionele ontwikkeling, in nauwe samenwerking met het werkveld.

TU Delft, SEC (master, educatieve minor): gespecialiseerd in het opleiden van docenten voor de bètavakken, tweejarige master bestaande uit een vakwetenschappelijk en beroepsgericht deel.

3.0 Visie en beroepsbeeld

3.1 Visie op leren

Onze kracht ligt in de wisselwerking tussen theorie en praktijk binnen een professionele leergemeenschap. We leiden je op tot start- en vakbekwame docent in een complexe, superdiverse grootstedelijke omgeving, waarin je je ontwikkelt als onderzoeksgerichte, flexibele professional.

Authentiek werkplekleren De school is jouw leeromgeving: je leert in de klas, van je ervaringen en met de praktijk. Bob Koster (2014) stelt dat echte professionele groei ontstaat in echte praktijksituaties, versterkt door reflectie, coaching en samenwerking.

Brede ontwikkelingsdimensies Onderwijs gaat verder dan kwalificatie (kennis en vaardigheden). Volgens Gert Biesta (2006, 2012) omvat het ook socialisatie (je plek vinden in de wereld) en subjectificatie (ontwikkeling van autonomie en verantwoordelijkheid). Zo verloopt leren als een geïntegreerd proces van persoonlijke en professionele vorming, waarin je leert omgaan met diversiteit, complexiteit en maatschappelijke vraagstukken.

Kernprincipes

- **Praktijkgericht en betekenisvol:** concrete casussen rondom echte onderwijssituaties;
- **Veilig en reflectief:** een klimaat waarin je vrij experimenteert, evalueert en bijstuurt;
- **Samen lerend en onderzoekend:** collegiale uitwisseling binnen de professionele gemeenschap;
- **Onderzoekende houding:** voortdurend kritisch bevragen van je eigen praktijk.

Met deze visie vormen theorie en praktijk samen de solide basis voor inspirerend, krachtig onderwijs in Den Haag.

3.2 Visie op opleiden

Binnen de HOS wordt een professionele leercultuur zichtbaar in een gelaagde aanpak, waarin elke schakel – van bestuursorgaan tot student – bijdraagt aan voortdurende professionele ontwikkeling. Deze leercultuur functioneert op vier niveaus:

- **Opleidingsschool overkoepelend niveau**
 - Overkoepelende bestuursraad
 - Overkoepelende stuurgroep
 - Overkoepelende werkgroepen
- **Professionaliseringsprogramma's voor schoolopleiders en werkplekbegeleiders Haagse opleidingsscholen vo**
 - Congres Haagse opleidingsscholen
 - Vo Ontwikkelingsgerichte peerreviews
 - Haags Inductie Programma (HIP)

- **HOS-niveau**
 - Opleidings- en begeleidingsprogramma's voor studenten en startende docenten
 - Ledenraad
 - Werkgroep Samen opleiden
 - Denktank onderzoek
 - Gremia overstijgende themamiddagen
- **Schoolniveau**
 - Diverse intervisie, opleidings- en begeleidingstrajecten

Onderzoekende houding als fundament

Het HOS-traject draait om een onderzoekende mindset. Je ontwikkelt kritisch–constructieve nieuwsgierigheid: je leert vragen stellen, beargumenteren en bijstellen. In intervisies deel je je bevindingen en reflecteer je samen met collega's op je eigen onderwijspraktijk.

Onderzoek en praktijk hand in hand

Wetenschappelijke inzichten en dagelijkse lespraktijk versterken elkaar continu. Binnen de vier Haagse opleidingsscholen voer je praktijkonderzoek uit dat leidt tot directe verbetering van lessen, en gebruik je ervaringen uit de klas om theorie te toetsen en aan te vullen.

Professionele leergemeenschap

Studenten, startende docenten, schoolopleiders en instituutopleiders vormen samen een netwerk van kennisdeling. Gezamenlijk ontwerpen en evalueren we innovatieve lesmethoden en vertalen we onderzoeksvragen naar concrete onderwijsvernieuwing.

Grootstedelijke verankering

Je leert lesgeven in een superdiverse stad: thema's als inclusiviteit, meertaligheid en kansengelijkheid zijn verweven in modules zoals 'Lesgeven in een superdiverse context' en 'Urban Education'. Door jaarlijks van school te wisselen, ervaar je de variëteit aan onderwijscontexten in Den Haag.

Eigenaarschap en zelfregie

Van meet af aan ben jij regisseur van je eigen leerproces. Met heldere persoonlijke doelen, cyclische reflectie en actief feedback vragen, groei je binnen een veilig leerklimaat. Begeleidingsgesprekken, driehoeksgesprekken en (beeld)coaching bieden maatwerk, zodat je zowel vakdidactisch als pedagogisch en professioneel stevig ontwikkelt.

3.3 Beroepsbeeld

Beroepsbeeld van de HOS-docent

De HOS-docent is een vak- en stadsbekwame professional die in de superdiverse context van Den Haag lesgeeft, onderzoekt, ontwikkelt én samenwerkt. Hij of zij draagt actief bij aan een professionele leergemeenschap en streeft naar kansgelijkheid en onderwijskwaliteit.

- **Onderzoekend en reflectief:** systematisch vragen stellen, je praktijk analyseren en bijsturen, gebaseerd op theorie én ervaring.
- **Pedagogisch sensitief:** met vakinhoudelijke kennis en didactische vaardigheden creëer je een inclusief leerklimaat waarin elke leerling zich gezien voelt.
- **Wendbaar en contextbewust:** je speelt in op maatschappelijke en culturele diversiteit, benut verschillen als kracht en past je aanpak flexibel aan.
- **Samenwerkend en verbindend:** je deelt expertise, begeleidt collega's en bouwt samen aan onderwijsvernieuwing.
- **Onderwijsontwikkelaar:** je initieert en co-creëert verbeteringen vanuit praktijkonderzoek, zowel in de klas als op schoolniveau.
- **Eigenaarschap en zelfregie:** je formuleert leerdoelen, vraagt feedback en neemt verantwoordelijkheid voor je professionele groei.

De HOS-docent is daarmee een lerende professional die met vertrouwen én kritisch inzicht bijdraagt aan kansrijk, toekomstgericht en inclusief onderwijs in Den Haag.

4.0 Het opleidingsprogramma binnen de HOS (2025–2026)

Binnen de Haagse Opleidingsschool (HOS) word je voor een belangrijk deel opgeleid in de praktijk – doorgaans 40% tot 50% van je totale opleiding. Deze praktijkcomponent wordt ingebed in een breder programma dat gericht is op het ontwikkelen van een onderzoekende houding, reflectief vermogen en eigenaarschap. Theorie en praktijk zijn in dit programma nauw met elkaar verbonden.

Het opleidingsprogramma bestaat uit:

- Werkpleklernen op school.
- (Driehoeks)gesprekken
- Gezamenlijk op HOS-niveau (op wisselende HOS-locaties):
 - Start- en afsluitende bijeenkomsten.
 - Transferdagen.
 - Intervisie (op de school en overkoepelend).

Werkpleklernen: leren in en van de praktijk

Het hart van de opleiding is het leren op de werkplek. Als student leer je onder begeleiding van je werkplekbegeleider, schoolopleider en instituutopleider hoe je systematisch en onderbouwd lesgeeft. Daarbij werk je cyclisch aan je ontwikkeling: je observeert, probeert uit, reflecteert, onderzoekt en past aan.

De begeleiding stimuleert je om je handelen voortdurend te verbinden aan theoretische inzichten en actuele onderwijsontwikkelingen. Daarnaast werken studenten mee aan praktijkonderzoeken en innovatie-initiatieven binnen de scholen.

Start- en afsluitende bijeenkomsten

Aan het begin van je stagejaar (september of februari) neem je deel aan de HOS-startbijeenkomst op je eigen stageschool. Hier maak je kennis met het HOS-netwerk, je medestudenten en begeleiders, en ga je actief aan de slag met je leerdoelen, jaarplanning en schoolcontext.

De afsluitende bijeenkomst vormt het hoogtepunt van het jaar: studenten presenteren hun opbrengsten, er is ruimte voor uitwisseling tussen opleiders en co-docenten.

Transferdagen: verdiepen, verbinden, vernieuwen

Tijdens jouw opleiding tot leraar ontwikkel je je op drie belangrijke gebieden: pedagogisch/vakdidactisch, onderzoek en professioneel. Deze ontwikkeling vindt niet alleen plaats op de lerarenopleiding, maar juist ook op je werkplek. Daar breng je theoretische kennis in de praktijk — én neem je praktijkervaring mee terug naar de opleiding, om die samen met anderen te analyseren en verdiepen. Die wisselwerking tussen theorie en praktijk staat centraal tijdens de **transferdagen**.

De **transferdagen van de Haagse Opleidingsschool (HOS)** zijn speciaal ingericht om jou als startende leraar te ondersteunen in deze ontwikkeling. Tijdens deze dagen werk je samen met je schoolopleider en medestudenten aan actuele thema's uit de praktijk. Je krijgt handvatten aangereikt die je direct kunt toepassen op jouw werkplek. Denk aan omgaan met diversiteit in de klas, het vergroten van eigenaarschap bij leerlingen, of het versterken van je professionele houding. Wat de transferdagen uniek maakt, is dat ze je helpen om de brug te slaan tussen wat je leert in de opleiding en wat je dagelijks tegenkomt in het Haagse onderwijsveld. Je reflecteert, leert van anderen, en scherpt je visie aan op het leraarschap. Bovendien sluiten de thema's aan op de kwaliteitscriteria van de HOS en de actuele onderwijspraktijk in Den Haag.

De transferdagen zijn een waardevolle en verplichte bouwsteen in jouw ontwikkeling tot bekwame en bewuste professional.

De transferdagen vinden in 2025-2026 plaats op:

- Woensdag 29 oktober 2025
- Woensdag 28 januari 2026
- Woensdag 18 maart 2026
- Woensdag 3 juni 2026

Driehoeksgesprekken

Gedurende het cursusjaar vinden er in principe drie driehoeksgesprekken plaats. Deze gesprekken worden gevoerd tussen jou, je instituutsopleider (IO) en, waar mogelijk, je werkplekbegeleider (WPB) of schoolopleider (SO). De driehoeksgesprekken gelden voor alle opleidingsniveaus.

Vanwege de lopende curriculumherziening binnen de Hogeschool Rotterdam bevinden we ons in een transitiefase. Daardoor is het mogelijk dat het (nog) niet in alle gevallen lukt om alle drie de gesprekken in te plannen. We streven er echter naar deze structuur zoveel mogelijk aan te houden.

De drie gesprekken hebben elk hun eigen focus:

1. **Eerste gesprek** – Kennismaking: hier staat het opbouwen van de samenwerking centraal.
2. **Tweede gesprek** – Koppeling aan lesbezoek: dit gesprek vindt plaats in aansluiting op een lesbezoek en richt zich op je ontwikkeling in de onderwijspraktijk.
3. **Derde gesprek** – Beoordeling: hierin wordt het leertraject afgerond. Voor de studenten van de Hogeschool Rotterdam is het derde gesprek ook het criterium gericht interview (CGI). Ook worden er nieuwe leervragen geformuleerd die je kunt verwerken in je groeidossier.

Intervisie: samen leren, samen groeien

Intervisie is een krachtig en waardevol onderdeel van je opleidingstraject binnen de Haagse Opleidingsschool. Het vormt een rode draad door het programma en biedt je de ruimte om samen met medestudenten stil te staan bij jouw ervaringen in de klas. Je reflecteert op wat je meemaakt, onderzoekt leerdilemma's en leert van elkaar door actief te luisteren, vragen te stellen en samen te zoeken naar inzichten.

Tijdens intervisiebijeenkomsten staat jouw professionele ontwikkeling centraal. Je vraagt je af: *Wie ben ik als docent? Wat drijft mij? Hoe geef ik vorm aan mijn onderwijs?* Deze reflectie helpt je bij het ontdekken en versterken van jouw professionele identiteit.

Een belangrijk onderdeel van intervisie is het inbrengen van een vraagstuk (casus) dat voortkomt uit jouw eigen handelen in de klas. Samen met je werkplekbegeleider (WPB) formuleer je hiervoor een leervraag die je aan je intervisiegroep voorlegt. In een veilige, respectvolle setting – meestal met zo'n zes studenten – bespreek je deze casus en reflecteer je samen op het vraagstuk. Zo leer je niet alleen van je eigen ervaringen, maar ook van die van anderen.

De intervisiesessies sluiten thematisch aan bij de transferdagen en vinden deels plaats op je eigen school, maar ook tijdens de transferdagen zelf. Je aanwezigheid en actieve bijdrage zijn essentieel. Vergeet dus niet om je casus vooraf op papier te zetten en mee te nemen naar de intervisie tijdens de transferdagen: dit vormt de basis voor een waardevolle en leerzame sessie.

Na iedere transferdag volgt er bovendien altijd een intervisiebijeenkomst op je eigen school. Deze sessies bieden ruimte om dieper in te gaan op de opgedane ervaringen en casussen.

Voorlopige planning interviews op je eigen school:

(Let op: dit is een richtlijn. Het kan zijn dat de interview op een ander moment plaatsvindt vanwege andere werkzaamheden op school.)

De interview op de eigen school vinden in 2025-2026 plaats op:

Woensdag 5 november 2025

Woensdag 4 februari 2026

Woensdag 25 maart 2026

Woensdag 10 juni 2026

Interview bij de HOS is méér dan terugblikken — het is vooruitkijken, verdiepen en bouwen aan wie jij wilt zijn als leraar.

Terugkoppeling en verantwoording

De transferdagen vormen een belangrijk onderdeel van het werkplekleren binnen de opleidingsschool. Tijdens deze dagen doe je als aanstaande leraar nieuwe kennis en inzichten op, werk je aan praktijkgerichte thema's en ga je in gesprek met andere studenten over gedeelde uitdagingen en kansen in het onderwijs. Na afloop van elke transferdag wordt van jou verwacht dat je hierover een inhoudelijke terugkoppeling geeft aan je werkplekbegeleider (WPB). Je bespreekt welke workshops je hebt gevolgd, welke inzichten je hebt opgedaan en hoe je deze vertaalt naar je eigen lespraktijk. Deze reflectie is niet alleen bedoeld om je leerproces te verdiepen, maar vormt ook een bouwsteen voor je **groeidossier**.

Hoewel het format en de accenten van het groeidossier kunnen verschillen per opleidingsinstituut, is het doel voor iedereen gelijk: het groeidossier maakt je professionele ontwikkeling zichtbaar en ondersteunt je bij het richting geven aan je leerproces.

Voor studenten van de **Hogeschool Rotterdam** geldt dat de reflecties op de transferdagen aantonen hoe je theorie en praktijk met elkaar verbindt, hoe je feedback verwerkt en hoe je werkt aan je persoonlijke leerdoelen. Je groeidossier is leidend in de begeleidingsgesprekken en beoordelingsmomenten, en stimuleert je om een onderzoekende houding te ontwikkelen.

Studenten van het **ICLON** (Universiteit Leiden) leggen in hun groeidossier een sterke nadruk op het vakdidactisch en onderzoeksmatig onderbouwen van hun handelen. De terugkoppeling van de transferdagen biedt ruimte om vraagstukken uit de praktijk systematisch te benaderen met behulp van relevante theorie en data. Daarmee sluit het dossier aan bij de onderzoekende rol van de leraar zoals die binnen ICLON centraal staat.

Voor studenten van de **TU Delft** is de terugkoppeling onderdeel van een breder groeidossier dat ook werkplannen, stage-opdrachten en reflecties bevat. De opgedane inzichten uit de transferdagen kunnen hierin verwerkt worden als onderdeel van je leerdoelen, je eigen ontwikkeling en het gesprek met je vakcoach op de stageschool.

Ongeacht je opleiding geldt: de terugkoppeling na een transferdag is geen losse opdracht, maar een essentieel moment van reflectie, verantwoording en verdieping. Het helpt je bewust stil te staan bij je ontwikkeling als toekomstig leraar – en bij je bijdrage aan goed, innovatief en betekenisvol onderwijs.

Beoordeling

De ontwikkeling van de student wordt gevolgd door het opleidingsteam van de school (werkplekbegeleider, schoolopleider) en de instituutsopleider van de lerarenopleiding. Op vaste momenten worden de studenten zowel formatief als summatief beoordeeld door het instituut, in samenspraak met de school

Bij de beoordeling zijn de volgende personen betrokken:

- de student zelf;
- de schoolopleider (mede-beoordelaar, adviserende rol): vormt een objectief en onafhankelijk oordeel over het functioneren van de student, verzamelt hiervoor de benodigde informatie (werkplekbegeleider, lesbezoek);
- de werkplekbegeleider: informeert de schoolopleider (gevraagd en ongevraagd) over de voortgang van de student en geeft advies ten aanzien van de beoordeling;
- de instituutsopleider/assessor/supervisor (eindverantwoordelijk): vormt het eindoordeel over de student, neemt het oordeel van de schoolopleider zeer serieus.

Uitgangspunten

Bij de beoordeling binnen de HOS worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Voor hbo-studenten:

- **Bekwaamheidseisen:** de ontwikkeling van de hbo-student wordt beoordeeld op basis van de leerruitkomsten (HR). De beoordelingen vinden plaats met behulp van rubrics, waarin de leeruitkomsten zijn uitgewerkt in concrete criteria. Deze criteria zijn opgenomen in de beoordelingsformulieren van de Hogeschool Rotterdam, die binnen de HOS worden toegepast. De uitwerking van de rubrics in concrete criteria is inzichtelijk voor de studenten, schoolopleiders, instituutsopleiders en de werkplekbegeleiders.
- **Assessments:** de beoordeling van hbo-studenten vindt plaats aan de hand van het groeidossier tijdens de verschillende assessments. Deze assessments toetsen de gehele

ontwikkeling van de student op de verschillende competenties. De opbrengsten van het HOS opleidingsprogramma worden hierbij als bewijs gebruikt. De assessments voor hbo-studenten niveau 1 en 2 (CGI's) worden op gezamenlijke HOS-assessmentdagen afgenomen. Deze dagen zijn opgenomen in de planning van het opleidingsprogramma. Voor hbo-studenten in niveau 1 worden de CGI's groepsgewijs afgenomen.

- In de assessments wordt expliciet aandacht besteed aan de HOS visie en beroepsbeeld en wat voor de student de belangrijkste leeruitkomsten zijn geweest van deelname aan het HOS opleidingsprogramma (werkplekleren, transferdagen, intervisie).
- De werkplekbegeleider adviseert de schoolopleider (gevraagd en ongevraagd) over de voortgang en beoordeling van de hbo-student. De schoolopleider vormt zich op basis van deze adviezen en op basis van lesbezoeken een oordeel:
 - Het minimum is 2 lesbezoeken. Voor studenten waarvoor dit nodig is worden meer dan 2 lesbezoeken gepland (maatwerk).
 - Op basis van het lesbezoek benoemt de schoolopleider kernachtig de belangrijkste ontwikkelpunten.
 - De instituutsopleider bezoekt op locatie een les van niveau 3 en niveau 4 studenten.
- **Samen beoordelen:** studenten worden in gezamenlijkheid beoordeeld door instituut en school; de uiteindelijke beoordeling van studenten is formeel de verantwoordelijkheid van de lerarenopleidingen. Voor de beoordeling van hbo-studenten is vanuit de school de schoolopleider verantwoordelijk voor de beoordeling. Deze wint hiervoor informatie in bij de betrokken werkplekbegeleider. Vanuit het instituut is de instituutsopleider/assessor verantwoordelijk voor de beoordeling van de student. De instituutsopleider/assessor ziet erop toe dat de vanuit het instituut geldende beoordelingseisen worden toegepast. Bij het beoordelingsgesprek zijn de student, de schoolopleider en de instituutsopleider aanwezig.
- Er wordt gestreefd naar **overeenstemming** over de beoordeling van een student tussen de betrokkenen. Als er geen overeenstemming kan worden bereikt in de beoordeling, dan geeft de instituutsopleider het eindoordeel.

Voor wo-studenten:

- **Bekwaamheidseisen:** de ontwikkeling van de student wordt beoordeeld op basis van de bekwaamheden (TU Delft) of de vertaling daarvan naar beroepsrollen (ICLON). De beoordelingen vinden plaats met behulp van rubrics, waarin de bekwaamheden of de beroepsrollen zijn uitgewerkt in concrete criteria. Deze criteria zijn opgenomen in de beoordelingsformulieren van de instituten, die binnen de HOS worden toegepast. De uitwerking van de rubrics in concrete criteria is inzichtelijk voor de studenten, schoolopleiders, instituutsopleiders en de werkplekbegeleiders.
- In de beoordeling wordt expliciet aandacht besteed aan de HOS visie en beroepsbeeld en wat voor de student de belangrijkste leeruitkomsten zijn geweest van deelname aan het HOS opleidingsprogramma (werkplekleren, transferdagen, intervisie).
- **Intersubjectiviteit:** om de intersubjectiviteit van de beoordeling te verhogen is het belangrijk dat meer beoordelaars bij de beoordeling van het praktijkdeel betrokken zijn. Voor de wo lerarenopleidingen geldt dat de beoordeling wordt uitgevoerd door de instituutsopleider

(supervisor), uiteraard in nauwe afstemming met de schoolopleider en werkplekbegeleider op school.

- **Betrokkenen vanuit de school:** bij de beoordelingsgesprekken met wo-studenten zijn altijd twee personen vanuit de vo-school aanwezig, namelijk de werkplekbegeleider en schoolopleider. Wie verantwoordelijk is voor welke input, is aan de schoolopleider en werkplekbegeleider (schooleigen invulling).
- **Samen beoordelen:** studenten worden in gezamenlijkheid beoordeeld door instituut en school; de uiteindelijke beoordeling van studenten is formeel de verantwoordelijkheid van de lerarenopleidingen. De beoordeling van het werkplekleren vindt plaats op basis van door de student verzamelde 360-graden-feedback. Dit houdt in dat de student het eigen handelen in de praktijk evalueert op basis van zelf-evaluaties gecombineerd met informatie van leerlingen, de schoolopleider en/of werkplekbegeleider en de instituutopleider (supervisor). Op basis van de aangeleverde informatie stelt de instituutopleider een cijfer vast. Dit cijfer, de onderbouwing en de onderliggende informatie worden besproken in een evaluatiegesprek tussen de student, de schoolopleider, werkplekbegeleider en instituutopleider. Als het oordeel van de instituutopleider sterk afwijkt van het adviesoordeel van de schoolopleider en/of werkplekbegeleider heeft de instituutopleider voorafgaand aan het evaluatiegesprek overleg met de begeleider(s) op school.
- De werkplekbegeleider adviseert de schoolopleider (gevraagd en ongevraagd) over de voortgang en beoordeling van de wo-student. De schoolopleider vormt zich op basis van deze adviezen en op basis van lesbezoeken een oordeel:
 - Het minimum is 2 lesbezoeken. Voor studenten waarvoor dit nodig is worden meer dan 2 lesbezoeken gepland (maatwerk).
 - Op basis van het lesbezoek benoemt de schoolopleider kernachtig de belangrijkste ontwikkelpunten.
 - De instituutopleider doet minimaal 1 lesbezoek op locatie.
- Als er geen overeenstemming kan worden bereikt in de beoordeling, dan geeft de instituutopleider het eindoordeel.

Planning CGI

De planning van je CGI vindt plaats in overleg met jouw instituuts- en schoolopleider. Bespreek dit met hen.

Wat wordt er van de student verwacht?

De student is zelf verantwoordelijk voor de daden op de stageschool, maar tegelijkertijd is deze ook het visitekaartje van de opleiding. Deze verantwoordelijkheid strekt zich uit tot iedereen in de school en tot alles wat met de school samenhangt. Het komt hierop neer:

De student:

- is hoofdverantwoordelijk voor de eigen ontwikkeling, geeft daar richting aan, probeert dingen uit en maakt gebruik van de ondersteuning die de school biedt.
- past zich aan de organisatie van de school en stelt zich loyaal op tegenover de doelstellingen van de school, óók als deze niet met de eigen persoonlijke (levensbeschouwelijke) aard overeen komen.

- is op tijd aanwezig voor lessen en vergaderingen en houdt zich aan gemaakte afspraken. Als richtlijn hanteren we dat studenten tussen 8.30 en 16.00 uur aanwezig zijn, maar de school kan in voorkomende gevallen andere tijden aanhouden.
- neemt in geval van ziekte bijtijds contact op met de instituutsopleider (IO) en werkplekbegeleider (WPB) om zich af te melden. De student bespreekt de consequenties en de acties die daaruit voortkomen. Gemiste leerwerkdagen worden ingehaald. De student maakt daarover zelf een afspraak met de werkplekbegeleider op de leerwerkschool en stelt de IO op de hoogte van de gemaakte afspraken.
- gaat zorgvuldig om met gegeven leer- en hulpmiddelen. Ter beschikking gestelde materialen worden geretourneerd.
- onderhoudt zo goed mogelijk contact met alle relevante betrokkenen.
- houdt rekening met de geschreven en ongeschreven regels van de school. Denk hierbij ook aan het privacy beleid. Zijn gedrag is sociaal aanvaardbaar, taalgebruik correct, kleding is verzorgd en aangepast aan de situatie op school.
- neemt het vertrouwelijke karakter van informatie over school, medewerkers en leerlingen in acht, ook in de schriftelijke informatie in het portfolio en rapportages.

Wat te doen bij Ongewenst gedrag? (HR)

Hogeschool Rotterdam wil dat iedereen zich veilig voelt op school en op de stageplek. Artikel 1.1.1 Gedrag en integriteit in het hoofdstuk Rechten en Plichten van de Hogeschoolgids BA/Ad – Lero – IVL – 2023-2024 stelt: “We gaan binnen Hogeschool Rotterdam respectvol met elkaar om en we wijzen alle vormen van ongewenst gedrag af. Ongewenst gedrag is bijvoorbeeld discriminatie, pesten of (seksuele) intimidatie, agressie en geweld.” Ongewenst gedrag kan in elke professionele werkomgeving voorkomen. Het gaat hierbij om situaties tussen personen in de werk- of studieomgeving die als ongewenst worden beschouwd.

We streven ernaar een klimaat te creëren waarin studenten zich veilig voelen om melding te doen van ervaringen van discriminatie en uitsluiting op school of op de stageplek. Wij vinden het belangrijk om te benadrukken dat elke vorm van uitsluiting of discriminatie niet acceptabel is en door de HR serieus zal worden opgepakt. Wij vinden het daarom belangrijk is dat je het bespreekt en/of meldt. Blijf er niet in je eentje mee rondlopen. Praat erover met je SLC'er, begeleider of andere docent die je vertrouwt.

De Hogeschool Rotterdam heeft ook formele richtlijnen om je te laten zien wat je kunt doen als je te maken krijgt met ongewenst gedrag. Deze richtlijnen zijn vastgelegd in het Handelingsprotocol Ongewenst Gedrag 2021. Het protocol geeft antwoord op de vraag wat je als medewerker of als student kunt doen als je zelf te maken krijgt met ongewenst gedrag, of als iemand je inlicht over een ervaring met ongewenst gedrag, zoals discriminatie, seksuele intimidatie, pesten, agressie of geweld.

Je vindt het Handelingsprotocol Ongewenst Gedrag onder het kopje Ongewenst gedrag op de pagina Studentenkilachten.

5.0 Regelgeving

Regelgeving VOG (Verklaring Omtrent Gedrag)

De student ontvangt van de school een mail met informatie over de aanvraag van de VOG. De link in de mail verwijst door naar de site waar de aanvraag kan worden gedaan. Het invullen van de aanvraag levert een 'bewijs van aanvraag' op. De definitieve VOG ontvangt de student later. De kosten voor de aanvraag worden vergoed door de school. Op de eerste stagedag moet de student het 'bewijs van aanvraag' kunnen tonen. Studenten die uiteindelijk geen VOG kunnen overleggen worden uit de stage gehaald.

Regeling beeld- en geluidsopnames in de klas

De Haagse opleidingsscholen hebben hun afspraken rondom het maken van beeld- en geluidsopnames vastgelegd in een regeling. Het is belangrijk om, voordat er gestart wordt met filmen, deze regeling zorgvuldig door te nemen. In verband met de geldende privacywetgeving hebben de scholen gezamenlijk afgesproken dat er in de klas uitsluitend gefilmd mag worden met behulp van iris connect. Leerlingen of hun ouders geven hiervoor jaarlijks toestemming. Lessen mogen worden gefilmd, maar dit mag uitsluitend via de iris connect-app. Dit kan met een device van de opleiding, maar ook met een **eigen telefoon of device, mits** daarop de iris connect-app is geïnstalleerd en gebruikt wordt.

Filmen met eigen camera's of apparaten zonder gebruik te maken van de iris connect-app is ten strengste verboden en in strijd met de privacywetgeving.

Iris connect werkt met licenties die door de lerarenopleidingen zijn aangeschaft. Het beeldmateriaal wordt veilig opgeslagen in een gesloten digitaal systeem dat alleen toegankelijk is met een persoonlijke gebruikersnaam en wachtwoord. Alleen beoordelaars en begeleiders kunnen, met uitdrukkelijke instemming van de student, toegang krijgen tot deze beelden. Lessen mogen dus worden gefilmd,

6.0 HOS inhoudelijke programmalijnen

Tijdens de transferdagen volg je als student het programma dat past bij het niveau waarin je geplaatst bent. Voor studenten van de **Hogeschool Rotterdam** zijn er drie niveaus: **niveau 2, 3 en 4**, die corresponderen met de verschillende fasen in je opleiding. Voor studenten van de universitaire lerarenopleidingen (ICLON en TU Delft) gelden andere afspraken:

- **WO-studenten in de educatieve minor** nemen deel aan workshops op **niveau 3**.
- **WO-studenten in de educatieve master** nemen deel aan workshops op **niveau 4**.

De transferdagen zijn opgebouwd rondom vier inhoudelijke lijnen die aansluiten bij het werkplekleren en het bredere opleidingsprogramma van de Opleidingsschool (HOS):

- **Pedagogische leerlijn:** gericht op het begrijpen en begeleiden van leerlingen in hun leerproces en sociaal-emotionele ontwikkeling.
- **Vakdidactische/didactische leerlijn:** gericht op het ontwerpen en uitvoeren van effectieve lessen binnen jouw vakgebied.
- **Professionele omgeving en identiteit:** gericht op jouw rol als leraar in de schoolcontext, samenwerking met collega's en professionele ontwikkeling.
- **Leerlijnonderzoek:** gericht op het ontwikkelen van een onderzoekende houding en het leren werken met praktijkgericht onderzoek als basis voor je handelen.

Voor iedere transferdag ontvang je [een uitnodiging via e-mail](#). Daarin staat een toelichting op het programma dat hoort bij jouw niveau, evenals de [definitieve tijden en de locatie](#) van de bijeenkomst. Zorg dat je deze informatie goed leest, zodat je voorbereid aan de dag kunt deelnemen.

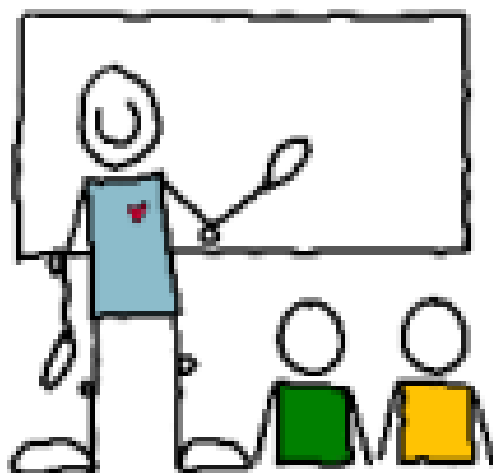
De transferdagen zijn belangrijke momenten in jouw opleiding. Ze bieden ruimte voor verdieping, intervisie en uitwisseling met medestudenten van verschillende scholen en opleidingen. Daarnaast vormen ze een essentieel onderdeel van je ontwikkeling als leraar, omdat je hier kennis, praktijkervaring en reflectie samenbrengt.

Vanuit jouw stageschool krijg je de gelegenheid om aanwezig te zijn bij de transferdagen. Maak hier gebruik van: samen leren, onderzoeken en reflecteren staat centraal in deze dagen. Jouw actieve deelname is daarom van grote waarde – voor jezelf, voor je leerproces én voor de lerende gemeenschap waar je deel van uitmaakt.

Op de volgende pagina's vind je een overzicht van de inhoud van de transferdagen. Let op: dit programma is nog in conceptvorm. Er kunnen nog wijzigingen plaatsvinden. Eventuele aanpassingen worden tijdig via de uitnodigingsmail met je gedeeld.

De leeruitkomsten (luksen)

In het overzicht vind je de verwijzing van de leeruitkomsten van het werkplekleren voor de studenten van de Hogeschool Rotterdam. De leeruitkomsten staan gepubliceerd op de [website Samen Opleiden](#)

Niveau 2 – Programmaoverzicht Haagse Opleidingsschool

Niveau 2 – Programmaoverzicht Haagse Opleidingsschool				
Woensdag 29 oktober 2025 – De Vrije School Den Haag				
Tijd	Onderdeel	Titel Workshop/Intervisie	Leeruitkomst (kort)	Koppeling met praktijk
09:45–10:45	Inloop & start			
10:45–11:30	Keynote spreker			
11:30–12:15	Lunch (zelf meenemen)			
12:15–13:30	Workshop – Ismael Bella	Lesgeven in het VMBO	Effectief lesgeven met didactisch model (WD2)	Toepassen van lesstrategieën in het VMBO
13:45–15:00	Workshop – Renée Lelieveld	Taalgericht werken	Leerstof betekenisvol maken (WD2)	Analyseren en verbeteren van leeropbrengsten
Woensdag 28 januari 2026 – Helderling Business School				
Tijd	Onderdeel	Titel Workshop/Intervisie	Leeruitkomst (kort)	Koppeling met praktijk
08:45–09:45	Inloop & start			
09:45–11:00	Workshop – Monique van der Pauw	Leerlingen leren leren	Aansluiten op verschillen in leren (WP2)	Ondersteunen van verschillende leerstijlen
11:15–12:30	Workshop – Inge Runhaar i.s.m. HR	Een leervraag?	Leervragen stellen en reflecteren (WPI2)	Professionele ontwikkeling sturen
13:15–14:30	Intervisie (SO/SC/IO/WPB)	Intervisie	Reflectie op professionele ontwikkeling (WPI2)	Casusbespreking en peerfeedback
Woensdag 18 maart 2026 – Roemer Visscher College				
Tijd	Onderdeel	Titel Workshop/Intervisie	Leeruitkomst (kort)	Koppeling met praktijk
08:45–09:45	Inloop & start			
09:45–11:00	Workshop – Vera van Dorp & Daniëlle Dupon	Autisme carrousel	Begeleiden bij speciale behoeften (WP2)	Omgaan met autisme in de klas
11:15–12:30	Workshop – Hugo de Groot	21e vaardigheden	Lesmateriaal ontwerpen en onderbouwen (WD1)	Gebruik van moderne vaardigheden in lessen
13:15–14:30	Intervisie (SO/SC/IO)	Intervisie	Reflectie op professionele ontwikkeling (WPI2)	Casusbespreking en peerfeedback
Woensdag 3 juni 2026 – Segbroek College				
Tijd	Onderdeel	Titel Workshop/Intervisie	Leeruitkomst (kort)	Koppeling met praktijk
08:45–09:45	Inloop & start			
09:45–11:00	Workshop – Ikram El Ayadi	Gedragen, gedrag, sociale veiligheid	Sociaal gedrag bespreekbaar maken (WP2)	Creëren van een veilig pedagogisch klimaat
11:15–12:30	Workshop – Tim Paardekoper	Gebruik AI in de les	Inzet van digitale leermiddelen (WD2)	Integratie van technologie in het onderwijs
13:15–15:30	Afsluitpresentatie door iedereen	Presentatie opbrengsten	Eigen leerproces inzichtelijk maken (WPI2)	Reflectie en presenteren
15:30–16:30	Borrel & afsluiting			

Niveau 3 – Programmaoverzicht Haagse Opleidingsschool				
Woensdag 29 oktober 2025 – De Vrije School Den Haag				
Tijd	Onderdeel	Titel Workshop/Intervisie	Leeruitkomst (kort)	Koppeling met praktijk
09:45–10:45	Inloop & start			
10:45–11:30	Keynote spreker			
11:30–12:15	Lunch			
12:15–13:30	Workshop – Ralf van Nienes	Passend onderwijs (Hoogbegaafdheid)	Werken in complexe situaties met verschillende belangen van leerlingen (WP3)	Toepassing in ondersteuning van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften
13:45–15:00	Workshop – Inge Runhaar & ICLON	Praktijkgericht onderzoek	Analyse van didactische aanpak en handelen (WPI3)	Onderzoeksvragen uitwerken op basis van stagesituaties
Woensdag 28 januari 2026 – Helderling Business School				
Tijd	Onderdeel	Titel Workshop/Intervisie	Leeruitkomst (kort)	Koppeling met praktijk
08:45–09:45	Inloop & start			
09:45–11:00	Workshop – Anas Bahida & Nina Daman	Urban education	Inclusief klimaat in grootstedelijke context, oog voor verschillen tussen leerlingen (WD3)	Reageren op diversiteit en ongelijkheid in de klas
11:15–12:30	Intervisie (SO/SC/IO)	Intervisie	Reflectie op professionele ontwikkeling (WPI3)	Casusbespreking en peerfeedback
13:15–14:30	Workshop – Daniëlle Dupon & Janie Spaans	Grenzen bewaken tijdens de les	Gedragsgrenzen stellen en bewaken (WP3)	Effectief klassenmanagement en pedagogisch handelen
Woensdag 18 maart 2026 – Roemer Visscher College				
Tijd	Onderdeel	Titel Workshop/Intervisie	Leeruitkomst (kort)	Koppeling met praktijk
08:45–09:45	Inloop & start			
09:45–11:00	Workshop – Anneke Pronk	Onderwijsconcept ISK, nieuwkomers	Inzicht in onderwijs nieuwkomers, oog voor verschillen tussen leerlingen (WD3)	Praktijkgericht werken met anderstalige leerlingen
11:15–12:30	Intervisie (SO/SC/IO)	Intervisie	Reflectie op professionele ontwikkeling (WPI3)	Casusbespreking en peerfeedback
13:15–14:30	Workshop – Laurens Goossens	Kijkje in het mentoraat	Creëren van positief leerklimaat (WP3)	Mentorvaardigheden en sociaal-emotionele begeleiding
Woensdag 3 juni 2026 – Segbroek College				
Tijd	Onderdeel	Titel Workshop/Intervisie	Leeruitkomst (kort)	Koppeling met praktijk
08:45–09:45	Inloop & start			
09:45–11:00	Workshop – Anas Bahida & Nina Daman	Bewonerstour Den Haag	Inclusief klimaat in grootstedelijke context (WP3)	Kijken naar buurt, schoolcontext en kansengelijkheid
11:15–12:30	Workshop – Anas Bahida & Nina Daman	Bewonerstour Den Haag	Inclusief klimaat in grootstedelijke context (WP3)	
13:15–15:30	Afsluitpresentatie door iedereen	Presentatie opbrengsten	Eigen leerproces inzichtelijk maken (WPI3)	Reflectie op gehele leertraject
15:30–16:30	Borrel & afsluiting			

Niveau 4 – Programmaoverzicht Haagse Opleidingsschool

Woensdag 29 oktober 2025 – De Vrije School Den Haag				
Tijd	Onderdeel	Titel Workshop/Intervisie	Leeruitkomst (kort)	Koppeling met praktijk
09:45–10:45	Inloop & start			
10:45–11:30	Keynote spreker			
11:30–12:15	Lunch (zelf meenemen)			
12:15–13:30	Workshop – Bryan van Woensel	Onderwijsethiek	Reflectie op professionele ontwikkeling (WPI4)	Ethische dilemma's in het onderwijs bespreken
13:45–15:00	Workshop – Bryan van Woensel	Onderwijsethiek	Reflectie op professionele ontwikkeling (WPI4)	Verdieping op morele kaders in de praktijk
Woensdag 28 januari 2026 – Helderling Business School				
Tijd	Onderdeel	Titel Workshop/Intervisie	Leeruitkomst (kort)	Koppeling met praktijk
08:45–09:45	Inloop & start			
09:45–11:00	Intervisie	Intervisie	Reflectie op professionele ontwikkeling (WPI4)	Casusbespreking en peerfeedback
11:15–12:30	Voorlichting – Teun Arts	Rechtspositionele voorlichting	Arbeidsvoorwaarden toepassen (WPO4)	Inzicht in rechten & plichten als docent
13:15–14:30	Workshop – Ernst van Driel	Anders leren, anders kijken – Dalton	Visies vergelijken met praktijk (WP4)	Reflecteren op verschillende onderwijsvisies
Woensdag 18 maart 2026 – Roemer Visscher College				
Tijd	Onderdeel	Titel Workshop/Intervisie	Leeruitkomst (kort)	Koppeling met praktijk
08:45–09:45	Inloop & start			
09:45–11:00	Intervisie	Intervisie	Reflectie op professionele ontwikkeling (WPI4)	Casusbespreking en peerfeedback
11:15–12:30	Workshop – Leonie Drabbe	Toetsanalyse maken met RTTI	Toetskwaliteit verbeteren (WD4)	Analyseren van toetsresultaten
13:15–14:30	Workshop – Onderzoekscoördinatoren	Onderzoeksatelier: presentatie voorbereiding	Onderzoeksresultaten presenteren (WPI4)	Vorbereiding eindpresentatie
Woensdag 3 juni 2026 – Segbroek College				
Tijd	Onderdeel	Titel Workshop/Intervisie	Leeruitkomst (kort)	Koppeling met praktijk
08:45–09:45	Inloop & start			
09:45–11:00	Workshop – Renée Lelieveld	Anders leren, anders kijken – De Vrije School	Onderwijsvisies onderzoeken (WP4)	Leren van alternatieve pedagogische benaderingen
11:15–12:30	Workshop – Peter Speijer	Gezond en effectief stemgebruik	Fysiek duurzaam lesgeven (WPI4)	Bewust omgaan met stem en lichaam
13:15–15:30	Afsluitpresentatie door iedereen	Eindpresentatie: opbrengsten/onderzoek/visie	Professionele ontwikkeling samenvatten (WPI4)	Reflectie en presenteren
15:30–16:30	Borrel & afsluiting			

Begrippenlijst HOS

- *Werkplekbegeleider (school)*: begeleidt de student bij het werkplekleren in de dagelijkse praktijk (eerstelijns ondersteuning). In de praktijk wordt de werkplekbegeleider ook wel de vakcoach of werkplekcoach genoemd.
- *Schoolopleider (school)*: treedt op als ‘algemeen’ begeleider en opleider van de studenten. Deze functionaris wordt in de praktijk ook wel ‘BoS’ (Begeleider op School) genoemd.
- *Co-docent*: ontwikkelt en verzorgt onderdelen van het HOS opleidingsprogramma en/of van HOS professionaliseringsactiviteiten (zoals de wpb-training), in nauwe samenwerking en afstemming met instituutsopleiders en/of -trainers.
- *Schoolcoördinator (school)*: vervult, naast de rol als schoolopleider, een coördinerende rol op de school op het gebied van samen opleiden en professionaliseren (o.a. inventarisatie stageplaatsen, professionalisering werkplekbegeleiders en schoolopleiders, afstemming met lerarenopleidingen en management, etc.).
- *Instituutsopleider (instituut)*: medewerker van het opleidingsinstituut die de student begeleidt bij de competentieontwikkeling en eindverantwoordelijk is voor de beoordeling. De schoolopleider heeft in de meeste scholen ook een taak in het begeleiden van startende docenten. In de praktijk wordt deze functionaris ook wel BiS, instituutsbegeleider, supervisor of vakdidacticus genoemd.
- *Instituutscoördinator (instituut)*: medewerker van het opleidingsinstituut die overzicht heeft op de activiteiten die uitgevoerd worden in de scholen, regelmatig contact heeft met de schoolcoördinatoren en verantwoordelijk is voor kwaliteitsbewaking van het onderwijs dat in de vo-partnerscholen wordt verzorgd. In de praktijk wordt deze functionaris ook wel regiomanager of stagecoördinator genoemd.
- *Stagecoördinator (HOS)*: coördineert de stages binnen de HOS, inventariseert en verdeelt de beschikbare stageplaatsen en stemt hierover af met de scholen en instituten binnen de HOS.
- *Programmamanager (HOS)*: is verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding van de HOS en geeft sturing aan de procesmatige en inhoudelijke ontwikkeling van de HOS en de borging van de gemeenschappelijkheid.

Literatuur

Biesta, G. (2006). *Beyond Learning: Democratic Education for a Human Future*. Boulder, CO: Paradigm Publishers.

Biesta, G. (2012). *Goed onderwijs en de cultuur van het meten*. Boom Lemma Uitgevers.

Koster, B. (2014). *Opleiden in de school: Praktijkonderzoek naar werkplekleren in de lerarenopleiding*. In: Tijdschrift voor Lerarenopleiders.

Munneke, L., Rozendaal, J., & Van Katwijk, L. (2023). *Onderzoeken vermogen ontwikkelen tijdens je lerarenopleiding*. Boom